

**ПРОГРАМА
ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)**

I. ВСТУП.

1. Походження мови. Основні етапи її розвитку.
2. Виникнення і розвиток слов'янського письма. Становлення писемності в Україні.
3. Формування літературної мови, її зв'язок з іншими слов'янськими мовами.
4. Писемна й усна форми української літературної мови. Функціональні стилі сучасної української літературної мови.
5. Сучасні територіальні діалекти української мови, їх взаємодія з літературною мовою.
6. Мова і мислення. Мова і мовлення.
7. Мова як явище суспільне і загальнонародне.
8. Утворення і розвиток української національної мови. Закон України „Про засади державної мовної політики”.

II. ЛЕКСИКА І ФРАЗЕОЛОГІЯ.

1. Лексичне і граматичне значення слова, пряме і переносне значення, багатозначність слів у сучасній українській мові.
2. Омоніми, синоніми, антоніми, пароніми.
3. Склад лексики літературної української мови за її походженням. Активна і пасивна лексика.
4. Фразеологія української мови. Типи фразеологічних одиниць (ідіоми, фразеологізми, крилаті слова).
5. Джерела фразеології. Вживання фразеологізмів у різних стилях мовлення.
6. Склад лексики української літературної мови з погляду стилістичного вживання.
7. Предмет лексикографії. Будова та призначення лінгвістичних та енциклопедичних словників.
8. Будова та призначення енциклопедичних словників.

III. ФОНЕТИКА.

1. Предмет і завдання фонетики. Зв'язок фонетики з мовознавчими дисциплінами. Будова мовного артикуляційного апарату.
2. Склад як частина фразового такту. Основні правила українського складоподілу. Наголос. Звуки і букви. Український алфавіт.
3. Фонетична транскрипція. Особливості передачі звукової мови на письмі.
4. Основні особливості та ознаки голосних фонем.
5. Зміни голосних звуків у потоці мовлення. Найдавніші чергування голосних фонем. Чергування [o], [e] з [i]. Позиційні чергування.
6. Артикуляційно-акустична класифікація приголосних фонем. Тверді і м'які приголосні.
7. Подовження і подвоєння приголосних фонем.
8. Зміни приголосних у потоці мовлення. Асиміляція і дисиміляція приголосних у потоці мовлення.

9. Чергування приголосних фонем при словотворенні.
10. Спрощення в групах приголосних.
11. Основні правила української літературної вимови. Особливості формування орфоепічних норм у дітей дошкільного віку.

IV. ОРФОГРАФІЯ.

1. Визначення орфографії, орфограми. Принципи українського правопису. Нове в українському правописі. Зміни в українському алфавіті.
2. Позначення м'якості приголосних звуків на письмі. Вживання м'якого знака і апострофа.
3. Правопис значущих частин слова (правопис префіксів).
4. Правопис значущих частин слова (правопис суфіксів).
5. Загальні правила правопису складних слів разом, окремо, через дефіс.
6. Правопис прізвищ і географічних назв.
7. Зміни в українському правописі щодо написання слів іншомовного походження.
8. Правила вживання великої літери на семантичній основі.

V. ГРАМАТИКА. МОРФЕМІКА.

1. Морфемна будова слова. Лексична основа і закінчення (флексія). Основи непохідні і похідні. Корінь, префікс, суфікс.
2. Поняття про граматику. Розділи граматики. Предмет морфології. Основна одиниця морфології.
3. Система частин мови в українській мові (загальна характеристика). Принципи виділення частин мови.

VI. СЛОВОТВІР.

1. Поняття про словотвір. Похідні і твірні слова. Поняття твірної основи. Формант.
2. Основні способи словотворення. Морфологічні і неморфологічні способи творення слів.

VII. ЧАСТИНИ МОВИ.

1. Загальне значення іменника і його граматичні ознаки. Типи відмін іменників. Відмінювання і правопис відмінкових закінчень.
2. Значення прикметника, його граматичні ознаки. Розряди прикметників за значенням. Утворення ступенів порівняння якісних прикметників.
3. Значення числівника і його граматичні ознаки. Відмінювання та правопис кількісних та порядкових числівників.
4. Займенник та його значення. Співвідношення займенників з іншими частинами мови. Розряди займенників за значенням. Правопис заперечних і неозначених займенників.
5. Значення і граматичні ознаки дієслова. Система граматичних форм дієслова. I та II дієвідміни дієслів.
6. Дієприкметник як форма дієслова. Граматичні ознаки дієприкметників, їх синтаксична роль у реченні.
7. Дієприслівник як форма дієслова. Граматичні ознаки дієприслівників, їх синтаксична роль у реченні.

8. Значення прислівника, його граматичні ознаки. Розряди прислівників за значенням, їх правопис, ступені порівняння прислівників.
9. Загальні відомості про прийменник. Морфологічна будова прийменників та їх правопис.
10. Сполучник та його значення. Морфологічна будова та правопис.
11. Частки, їх значення. Формотворчі та словотворчі частки. Правопис часток.
12. Загальне поняття про вигук. Групи вигуків за значенням і будовою, їх правопис.

VIII. СИНТАКСИС.

1. Синтаксис як розділ граматики. Поняття про словосполучення. Типи словосполучень за морфологічними і синтаксичними ознаками. Типи зв'язку слів у словосполученні.
2. Речення як основна синтаксична одиниця. Типи простих речень за структурою та метою висловлювання. Пунктуація у простому реченні.
3. Просте двоскладне речення. Підмет і присудок, способи їх вираження. Тире між підметом і присудком.
4. Другорядні члени речення (загальна характеристика).
5. Відокремлені другорядні члени речення (означення, додатки, обставини, уточнюючі слова).
6. Прикладка, її визначення, розділові знаки при прикладці, відокремлені прикладки.
7. Односкладні речення: означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові, називні.
8. Поняття про просте ускладнене речення. Однорідні члени речення. Пунктуація при однорідних членах речення з узагальнюючими словами.
9. Звертання, його визначення та способи вираження. Розділові знаки при звертанні.
10. Вставні слова, словосполучення і речення, розділові знаки при вставних словах і вставлених синтаксичних конструкціях.
11. Складне речення як синтаксична одиниця. Типи складних речень залежно від способів зв'язку між предикативними частинами.
12. Складносурядні речення, їх різновиди. Розділові знаки у складносурядних реченнях.
13. Складнопідрядні речення, їх визначення. Принципи класифікації складнопідрядних речень. Сполучники і сполучні слова, що поєднують підрядні частини із головною.
14. Складнопідрядні речення з підрядними означальними, з'ясувальними, супровідними.
15. Складнопідрядні речення з підрядними місця, часу, мети.
16. Складнопідрядні речення з підрядними умови, допустовими, причини, наслідковими.
17. Складнопідрядні речення з підрядними способу дії.
18. Багатокомпонентні складні речення, їх типи (загальна характеристика).
19. Складнопідрядні речення з однорідною і неоднорідною супідрядністю та послідовною підрядністю.
20. Багатокомпонентні складні речення з різним типом зв'язку, їх різновиди.

21. Безсполучникові складні речення з однотипними і різнотипними частинами. Розділові знаки у безсполучникових складних реченнях.
22. Діалог. Цитати. Розділові знаки при цитатах і діалозі.
23. Конструкції з чужим мовленням. Пряма і непряма мова, розділові знаки при прямій мові.

УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

1. Роль мови у діловому спілкуванні. Виникнення документів, їх класифікація.
2. Назвати реквізити звіту. Написати **звіт** про проведення педагогічної практики.
3. Написати **оголошення** про зустріч випускників. Назвати реквізити оголошення.
4. Пароніми у фаховому мовленні. **Акт** — офіційний документ про встановлення фактів, подій. Написати акт про списання матеріальних цінностей в дошкільній установі.
5. Культура професійного мовлення. **Розписка**. Реквізити розписки. Написати розписку про одержання книг у бібліотеці.
6. Лексикологічні норми. Синоніми у фаховому мовленні. Написати **доручення** на отримання книг у магазині.
7. Норми вживання числівників у фаховому мовленні. Написати **резюме** з метою заміщення вакантної посади документознавця, назвати реквізити.
8. **Трудова книжка** — основний документ про трудову діяльність. Особливості оформлення документа.
9. Морфологічні норми у професійному мовленні. Написати **заяву** про прийом на роботу, назвати реквізити документа.
10. Специфіка вживання прийменникових конструкцій в офіційно-діловому стилі. Написати **довідку** про роботу вихователя в дошкільній установі.
11. Синтаксичні норми і культура фахового мовлення. Написати **характеристику** на студента-випускника.
12. Вживання слів іншомовного походження у професійному мовленні. Написати **список** дітей групи дошкільної установи. Вимоги до написання списку.
13. Мовний етикет у сфері ділового спілкування. Написати **запрошення** на святкування ювілею навчального закладу.
14. Ознаки високої культури мовлення особистості. Написати **заяву** про прийом дитини до дошкільної установи.
15. Особливості культури ділового спілкування. Скласти форму написання **протоколу** зборів педагогічного колективу дошкільної установи.
16. Культура ділового спілкування. Написати **автобіографію**, назвати особливості її оформлення.
17. Виконати повний синтаксичний аналіз речення, одне з підкреслених слів проаналізувати фонетично, а друге – як частину мови.